

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Жешувський університет (Республіка Польща)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)**

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

12 грудня 2019 року

**Харків
2020**

дисциплін, дати уявлення про реальне навколишнє життя, скорегувати поведінку; Друга - це гармонізація психічного стану, формування умінь і навичок, необхідних у подальшому самостійному житті. Для досягнення цієї мети педагог загальноосвітнього навчального закладу повинен розв'язати наступні завдання: включити потенційні можливості, компенсаторні механізми організму, навчити дитину спілкуватись, орієнтуватися в просторі, самостійно пізнавати навколишній світ, користуватися збереженими аналізаторами, накопиченим досвідом, знаннями.

Список використаних джерел:

1. Діти з порушенням зору.
URL: <http://inkluzivnaosvita.blogspot.com/p/blog-page.html>
2. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання/ А.А.Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Науковий світ – 2010. 260с.
3. 3. Мазуряк С. Педагогічні рекомендації щодо організації навчання і виховання категорії дітей з особливими освітніми потребами. Чернівці, 2016.
URL: osvitacv.com
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг: Закон України від 06.09.2018 № 2541-VIII. Київ, 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541-viii>
5. Спеціальна педагогіка: підручник/ за ред. Л.В.Мардахаєва, Е.А.Орлової. URL: https://stud.com.ua/46661/pedagogika/spetsialna_pedagogika
6. Харченко Н.В. Корекційна спрямованість та впровадження інноваційних технологій під час навчання дітей з особливими потребами. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/korektsiina-spryamovanist-ta-vprovadzhennya-innova.html>

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО СТАТУСУ ВЧИТЕЛЯ В КНР

Попова О. В.

доктор педагогічних наук, професор
професор кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Цапко А. М.

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Топчій Д. С.

студент історичного факультету
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У тезах на основі аналізу нормативної документації та наукової літератури висвітлено розвиток професійного статусу вчителя в Китайській Народній Республіці, розкрито ставлення суспільства до вчителя, окреслено особливості переходу від триступеневої до двоступеневої моделі підготовки і перепідготовки вчительських кадрів у КНР.

Ключові слова: учитель, професійний статус, розвиток, тенденція, КНР.

Based on the analysis of normative documents and scientific literature, the authors have revealed the development of teacher's professional status in the People's Republic of China. The society attitude to teachers has been outlined. The peculiarities of transition from three-stage model to two-stage model of training and retraining teachers in the People's Republic of China have been revealed.

Keywords: teacher, professional status, development, tendency, the People's Republic of China.

У всі часи професія вчителя в Китаї була однією з найбільш шанованих, почесних і відповідальних, адже саме вчитель відповідає за те, щоб передати знання та істину дітям. Учитель, перш за все, повинен виступати прикладом для наслідування, а також виховувати в кожного учня дух доброти і милосердя, іншими словами, він своїм способом життя і поведінкою має здійснювати особливий вплив на учня, щоб надихати його на доброчесну поведінку.

Із проголошенням Китайської Народної Республіки (далі – КНР) 1 жовтня 1949 р., у країні розпочалася розбудова системи освіти суттєво подібна радянській. У 1950-ті роки перед новими педагогічними вишами була поставлена мета – готувати вчителів-предметників для початкової та середньої школи. Студенти китайських педагогічних вишів вчилися безкоштовно, отримували стипендію і підлягали єдиному державному розподілу в школи країни [3, с. 111].

Однак поступовий розвиток системи освіти було перервано «культурною революцією» (1967-1977 рр.), під час якої в країні спостерігався гострий дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів. У сільській місцевості викладали напівписьменні селяни і представники так званої «грамотної молоді» – вислані з міста в роки «культурної революції» випускники міських середніх шкіл. Вони стали іменуватися «народними вчителями». Китайський уряд поставив за мету замінити не кваліфікованих «народних учителів» на дипломованих педагогів. Реалізація вказаної мети триває дотепер.

У 1978 – 1985 рр. керівництво в КНР було проголошено курс на соціально-економічну модернізацію, що стало стимулювало мобілізацію зусиль щодо розроблення освітніх реформ, спрямованих на відновлення поваги до вчителів. Сфера освіти стала однією з пріоритетних, у якій після закінчення «культурної революції» був наведений порядок і ліквідовано «хаос». Було утверджено курс на повагу до інтелігенції і кадрових працівників [5, с. 63].

Наразі освіта у Китаї вийшла на передові позиції у світі. Високі результати навчання китайських школярів дають підстави свідчити про цілеспрямовану політику уряду КНР стосовно пріоритетного розвитку системи освіти, особливо це стосується вчителя.

Для розуміння ролі вчителя в Китаї XXI ст. варто звернутися до положень закону КНР «Про викладачів», який набув чинності в 1994 р. Закон регулює діяльність педагогічних закладів, забезпечує права працівників освіти та захищає їхні інтереси, визначає концепції підготовки високоморальних педагогів із розвиненими професійними компетенціями та сприяє подальшому розвитку педагогічної освіти [4].

За нормативними документами, прийнятими в КНР, учителі – «це фахівці, завдяки яким функціонує освіта, які усім серцем віддані навчанню і вихованню людей, є активними будівниками соціалізму», оскільки «здійснюють значний внесок в удосконалення рівня освіченості нації. Учитель повинен присвячувати себе навчанню людей» [6, с. 72].

Вимоги до вчителя в КНР є надзвичайно високими. Він має бути високопрофесійною людиною, бути для учнів прикладом зовнішнього вигляду і поведінки. Учитель в КНР повинен слідувати за своєю зовнішністю: зачіска, одяг та інші компоненти зовнішності повинні бути охайними та скромними. Зовнішність учителя, на думку китайців, не повинна відволікати учнів від навчання, учитель повинен мати діловий вигляд, кольори його одягу повинні бути стриманими, не можна носити яскравий одяг, недостатньої довжини тощо.

Традиційні цінності, що виражаються в повазі до старших і в дотриманні ієрархії, міцно вкорінені в суспільній свідомості. Повага до вчителя в китайському суспільстві є традиційною. Молоде покоління не може дозволити собі «суперечку на рівних» із старшим за віком опонентом, тим більше з учителем. Учитель (китайською – «лаоші») відображає шанобливість і повагу, адже перша частина слова «лао» означає «старий, поважний», а мовна традиція не дозволяє китайцеві звернутися до іншої людини просто по імені, не вказуючи на його соціальний статус або професію.

Повага до професії вчителя також обумовлена традиціями, що пов'язані з конфуціанством. Учитель був одним з елементів системи державного управління. Вираз любові до вчителя вважається необхідною умовою дотримання релігійних вірувань. Причин цього схилення багато: підхід до навчання як до морального виховного процесу; особливості ієрогліфічної писемності, що роблять процес оволодіння нею настільки тривалим і складним, що освічена людина виглядала напівбогом в очах простих людей; унікальна система відбору на вищі державні пости за допомогою іспитів на знання конфуціанських канонічних книг» [1, с. 4].

Слід підкреслити, що уряд КНР постійно приділяє увагу підвищенню *соціального статусу* викладачів. Свідченням цього є, зокрема, введення у 1985 р. свята вчителя (відзначається 10 вересня). Зазначимо, що це перше з професійних свят, започаткованих у Китаї. Заробітна плата вчителя суттєво зростає. Згідно з 25 ст. Закону КНР «Про викладачів» встановлено, що середня зарплата вчителів повинна бути не нижче або вище середньої зарплати держслужбовців, і зарплати вчителів повинні поступово збільшуватися [4]. Крім того, медичне обслуговування вчителів ідентичне тому, яким користуються службовці у тому чи іншому місці». Такі заходи сприяють підвищенню престижу вчительської професії.

Слід приділити особливу увагу затвердженій у КНР системі підвищення кваліфікації вчителів. Закони КНР «Про освіту» і «Про вчителів» стали нормативною основою для розроблення «Кваліфікаційної системи вчителів». Згідно з китайським законодавством усі громадяни КНР, які дотримуються законів КНР та зацікавлені у здійсненні педагогічній діяльності, повинні бути ідеологічно загартованими і високоморальними особистостями, мати документ про необхідний освітній рівень, передбачений Законом, скласти кваліфікаційні іспити на посаду народного вчителя, мати бажання та здібності до виховання й викладання. Такі претенденти після процедури оцінювання отримують кваліфікацію «вчитель» [6, с. 81].

У країні поліпшуються умови для педагогічної творчості, використання оригінальних методик навчання, збільшується кількість експериментальних шкіл [2, с. 50].

У КНР діє викладацький ценз. Система цензу педагога представляє систему ліцензій, що вміщує не лише норму освітнього цензу, а й вимоги щодо ідейно-політичного рівня, професійної моралі та професійних здібностей. Адже викладач передає не тільки знання й уміння, а ще й виконує виховну функцію, він також виховує своїх студентів, саме тому повинен мати такі якості особистості, які можуть бути взірцем для учнів [6, с. 78].

Держава встановила триступеневу структуру педагогічної підготовки для викладачів різних категорій: викладачі початкової школи – середнє педагогічне училище і вище, викладачі неповної середньої школи – вище спеціальне педагогічне училище або інші профільні університети, викладачі середньої школи вищої категорії – вищий педагогічний інститут за профілем і вище. Посади викладачів середньої школи – викладач вищої категорії, викладач першої категорії, викладач другої категорії, викладач третьої категорії. У КНР є чіткі кваліфікаційні нормативи при прийомі вчителів на роботу, які вони повинні підтверджувати через певні проміжки часу. Відповідальність за це ведуть відділи освіти відповідних місцевих органів влади [2, с. 50].

З 2016 року намічається тенденція переходу від триступеневої до двоступеневої моделі підготовки вчителів. Це пов'язано з істотними диспропорціями в економічному розвитку країни. Проте в найбільш розвинених районах країни завдання підготовки вчителів вже покладено на вищі навчальні заклади. Наприклад, в Шанхаї вчителі початкових шкіл зобов'язані мати ступінь бакалавра [3, с. 114].

Китайські вчені запропонували для вдосконалення педагогічної підготовки узаконити такі інституційні норми: включення вчителів у категорію державних службовців (прирівнювання їх статусу до статусу держслужбовців); уведення єдиного іспиту на педагогічну кваліфікацію; державне бюджетування підготовки вчителів; уведення системи закупівлі державою громадських освітніх послуг; централізація кадрового комплектування сільських і міських шкіл; єдине регулювання ротації вчителів в конкретно визначені терміни; уніфікація вимог до організації і проведення професійної перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогів; гарантія дотримання прав та інтересів вчителів; введення єдиної системи атестації, звільнення і виходу на пенсію вчителів.

Отже, професія учителя в КНР завдяки освітнім реформам та нормативно-правовій базі держави є престижною й відповідальною. Важливо, що уряд країни приділяє значну увагу правам, обов'язкам і захисту педагогічних працівників, що сприяє розвитку професійного й соціального статусу вчителя, престижності вчительської професії у КНР.

Список використаних джерел:

1. Ковтун Е.В. Межкультурная коммуникация и традиционные ценности в современной высшей школе Китайской Народной Республики. Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ», 2016. № 6. 8 с.
2. Луначек В.Е. Сучасна освіта Китаю: проблеми та перспективи розвитку. Постметодика, 2013. №1(110). С. 47–54.
3. Машкин О.А. Формирование новой модели подготовки школьных учителей в современном Китае. Вестник Московского университета «Педагогическое образование. 2013. № 3. С. 109–123.
4. Рыбачук С. О положении учителей в Китае. Интернет-журнал «Рабкор». URL: <http://rabkor.ru/columns/editorial-columns/2018/11/30/on-teachers-in-china/>
5. Чэнь Чжаомин. Реформирование системы образования в Китае. Гуманитарный вектор, 2010. № 1. С. 61–68.
6. Шевченко К.В. Підготовка бакалавратів освіти у педагогічних університетах КНР: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2018. 343 с. URL: http://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2018/Diser_SHEVCHENKO_pas.pdf

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Собченко Т.М.

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

м. Харків, Україна

Гусенко К.В.

студентка

українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф.Квітки-Основ'яненка

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

м. Харків, Україна

У тезах розкрито сутність проблемного навчання, структуру проблемного вивчення матеріалу. Визначено специфіку реалізації проблемного навчання через використання на уроках проблемних ситуацій, його актуальність в умовах Нової української школи. З'ясовано переваги та недоліки використання технології проблемного навчання.

Калашнікова Л. М., Майстрюк І. С.

Питання забезпечення педагогічної підтримки студента у навчально-виховному процесі ЗВО 410

Лазарєва О. М., Стрельченко Є. О.

Особливості навчання дітей з вадами зору в інклюзивній освіті 414

Попова О. В., Цапко А. М., Топчій Д. С.

Розвиток професійного статусу вчителя в КНР 417

Собченко Т. М., Гусенко К. В.

Використання технології проблемного навчання у сучасній школі 421

Відомості про авторів 426